Guia de bones pràctiques agràries per petits productors d'horta

Impulsa: albaJussà · quàlia cooperativa d'iniciativa social

Promou: economia social

Finança: Generalitat de Catalunya Departament d'Empresa i Treball · Ministerio de Trabajo y Economía Social · SEPE

Índex

1. Iniciació a l'horta per petits productors — 3

2. Aspectes jurídics i fiscals de l'empresa agrària a Catalunya — 24

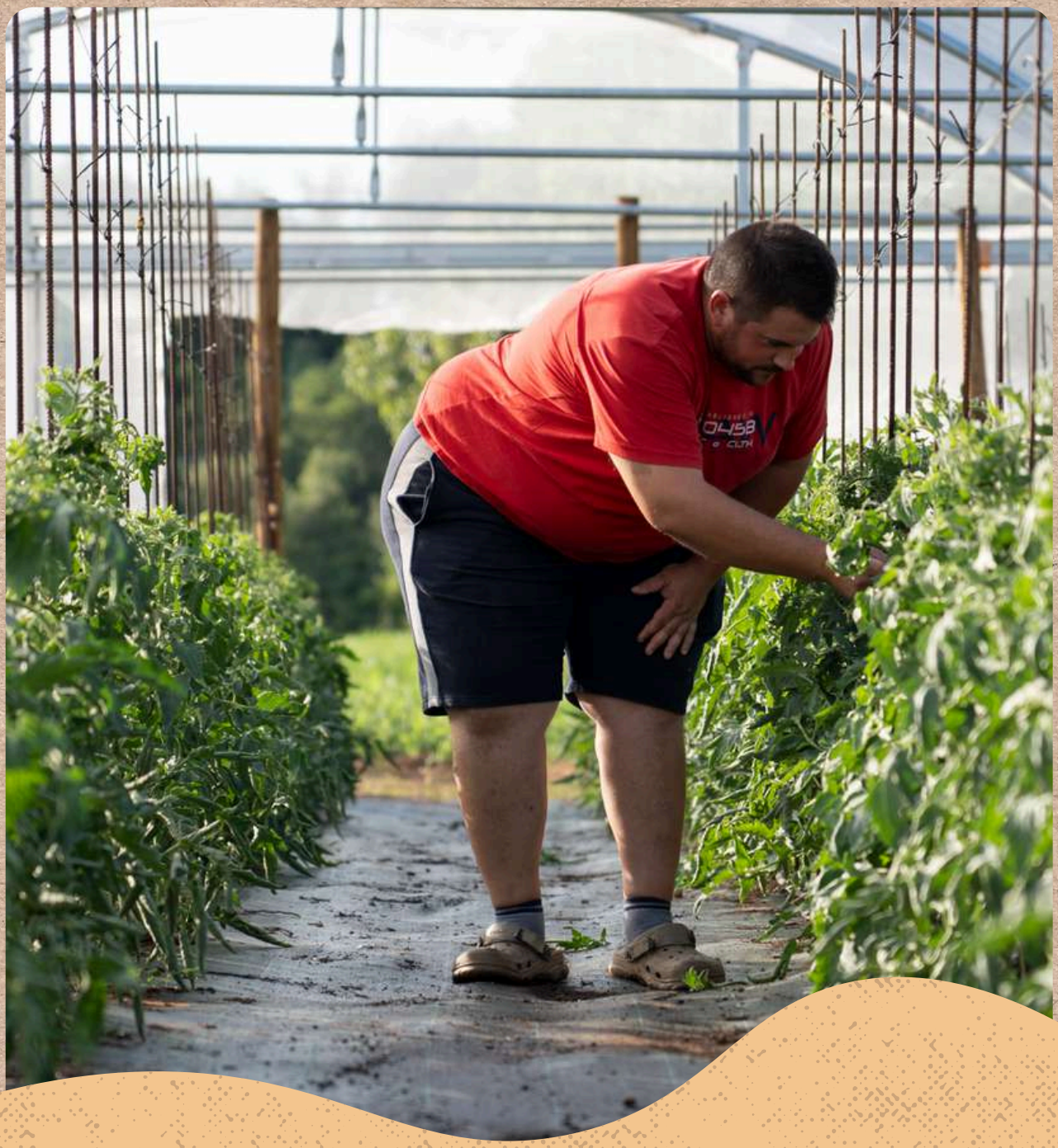
3. Seguretat social i el règim especial agrari — 36

4. Línia d'ajuts per a la primera instal.lació de joves agricultors — 46

Guia redactada el mes d'octubre de 2024,
en el Programa Projectes Singulars,
impulsat pel Departament d'Empresa i Treball.

1.Iniciació a l'horta per petits productors

Impulsa: albaJussà quàlia COOPERATIVA D'INICIATIVA SOCIAL

Promou: economia social

Generalitat de Catalunya Departament d'Empresa i Treball

Finança: MINISTERIO DE TRABAJO Y ECONOMÍA SOCIAL SEPE

Índex

0. Introducció 6

1. Requisits per ser agricultor d'hortalisses a Catalunya 8

1.1 Requisits generals 8

1.2 Requisits específics per a l'agricultura d'hortalisses 9

1.3 Manteniment de la biodiversitat i salut del sòl 9

2. Passos per iniciar-se en l'agricultura d'hortalisses 10

2.1 Planificació de cultius i infraestructures 10

2.2 Registre de l'explotació agrícola (DUN) 10

2.3 Compliment de la Declaració Anual de Nitrogen (DAN) 11

3. Ajuts disponibles per als productors d'hortalisses 12

3.1 Ajuts de la Política Agrària Comuna (PAC) 12

3.1.1 FEAGA (Fons Europeu Agrícola de Garantia) 13

3.1.2 FEADER (Fons Europeu Agrícola de Desenvolupament Rural) 14

3.1.3 Ajuts associats a la sostenibilitat 15

3.1.4 Ajuts per a la transició verda i digital 16

3.1.5 Altres ajuts relacionats amb la modernització i la competitivitat 16

4. Compromisos ambientals i socials 19

4.1 Planificació de cultius i infraestructures 19

4.2 Custòdia del territori i conservació del paisatge 20

4.3 Compromisos socials: agricultura i comunitat 20

5. Innovació i tecnologia en l'agricultura d'hortalisses 21

5.1 Agricultura de precisió 21

5.2 Innovació biotecnològica i sostenibilitat 22

6. Fonts de verificació 23

0. Introducció

L'agricultura d'horta és un dels pilars més importants del sector agrari a Catalunya, amb una llarga tradició i un paper fonamental en el subministrament d'aliments frescos i saludables per a la població.

La riquesa i diversitat del nostre territori, amb una varietat de microclimes i sòls, permeten una producció hortícola abundant i variada, des de les zones de muntanya fins a les planes fèrtils i els entorns costaners. Aquestes condicions fan possible conrear una àmplia gamma d'hortalisses durant tot l'any, cobrint tant el mercat intern com les exportacions cap a altres regions europees.

Tanmateix, la producció hortícola en l'actualitat no està exempta de reptes, molts dels quals estan lligats a la necessitat d'adaptar-se als canvis socials, econòmics i mediambientals. L'impacte del canvi climàtic, la demanda creixent de productes sostenibles i ecològics, i la pressió sobre els recursos hídrics són només alguns dels factors que els productors han de considerar a l'hora de gestionar les seves explotacions.
En aquest context, adoptar bones pràctiques agràries no només és recomanable, sinó essencial per garantir la viabilitat a llarg termini del sector.

Aquest manual té com a objectiu proporcionar una guia completa i actualitzada sobre les millors pràctiques agrícoles en el cultiu d'hortalisses a Catalunya.
Es pretén que sigui una eina útil tant per a agricultors que ja estan actius en el sector com per a aquells que vulguin iniciar-se en aquest camp, amb un èmfasi particular en la sostenibilitat i l'eficiència en la gestió dels recursos.

La producció d'hortalisses pot ser una activitat rendible i beneficiosa per al medi ambient, sempre que es duguin a terme tècniques de cultiu respectuoses i innovadores, que promoguin la conservació dels sòls, la biodiversitat i la qualitat de l'aigua.

Un aspecte clau del manual és la integració del marc legal vigent, amb especial atenció a la Política Agrària Comuna (PAC) i els programes de suport com el PEPAC (Pla Estratègic de la PAC a Catalunya) i el Contracte Global d'Explotació (CGE), així com altres instruments rellevants com la Declaració Unificada Normalitzada (DUN) i la Declaració Anual de Nitrogen (DAN).

Aquests programes i requisits ofereixen oportunitats de finançament i suport per als agricultors que compleixen amb els criteris establerts, especialment aquells que adopten pràctiques sostenibles i respectuoses amb el medi ambient.

A més de les qüestions legals i de finançament, aquest manual posa un èmfasi especial en l'adopció de tècniques de cultiu innovadores, com ara l'agricultura de precisió, la rotació de cultius i la conservació de la matèria orgànica del sòl.

Aquestes pràctiques permeten optimitzar els recursos, minimitzar l'impacte ambiental i garantir un ús eficient de l'aigua, un recurs cada cop més escàs en algunes zones del nostre territori. D'altra banda, es destaca també la importància de la diversificació de cultius i la protecció dels cultius davant els desafiaments meteorològics, com ara l'ús d'hivernacles i sistemes de reg eficients.

Finalment, aquest manual pretén fomentar una agricultura responsable i respectuosa amb el medi ambient, promovent la transició cap a models de producció que no només siguin econòmicament viables, sinó també socialment i ambientalment sostenibles.

L'agricultura d'horta no només contribueix a l'economia i al benestar de les comunitats rurals, sinó que també juga un paper crucial en la preservació dels paisatges, la protecció de la biodiversitat i la lluita contra el canvi climàtic.

Amb aquest manual, volem oferir una eina útil i accessible per a tots aquells que vulguin comprometre's amb una agricultura moderna, eficient i sostenible, alhora que aprofiten les oportunitats de creixement i desenvolupament que ofereixen les noves tecnologies, els ajuts disponibles i els mercats emergents per als productes hortícoles de qualitat.

1. Requisits per ser agricultor d'hortalisses a Catalunya

1.1 Requisits generals

- **Inscripció com a explotació agrícola.**
  Qualsevol persona que vulgui iniciar una activitat agrícola ha de registrar la seva explotació a través de la DUN. Això inclou descriure tota la superfície agrària, els cultius plantats, així com la ubicació i tipus de terrenys.

  DUN - Declaració agrària

- **Formació tècnica en horticultura.**
  Si bé la formació no és un requisit obligatori, és altament recomanable tenir coneixements sobre horticultura, rotació de cultius, ús sostenible dels recursos hídrics, fertilització adequada, i tècniques de control de plagues.

  Xarxa d'Escoles Agràries

- **Regulació sanitària i fitosanitària.**
  Els productors d'hortalisses han de complir amb les normatives de seguretat alimentària i fitosanitàries establertes pel Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural. Això inclou controls rigorosos sobre l'ús de productes fitosanitaris i fertilitzants.

  Presentar la declaració (DAN)

1.2 Requisits específics per a l'agricultura d'hortalisses

Les hortalisses són cultius exigents en termes de recursos i gestió.
Això fa que sigui important tenir en compte els factors següents:

- **Selecció del sòl i planificació del cultiu.**
  No tots els sòls són adequats per al cultiu d'hortalisses. El pH, la textura i la capacitat de retenció d'aigua del sòl són factors essencials a considerar. També cal dur a terme una anàlisi del sòl per determinar si és necessari aplicar nutrients (calci, matèria orgànica, etc.) per millorar la seva qualitat.

- **Sistemes de regadiu.**
  En l'agricultura d'hortalisses, l'eficiència en l'ús de l'aigua és crucial.
  El sistema de reg més recomanable és el reg per degoteig, que permet aportar aigua directament a les arrels, evitant la pèrdua per evaporació i millorant l'eficiència.

- **Protecció dels cultius.**
  Les hortalisses són especialment sensibles a les condicions meteorològiques adverses. L'ús d'hivernacles, túnels o cobertes de plàstic pot ser essencial per garantir una producció estable al llarg de l'any. A més, cal preveure sistemes de protecció contra gelades i vents forts.

1.3. Manteniment de la biodiversitat i salut del sòl

- **Rotació de cultius.**
  Aquesta tècnica consisteix a alternar els cultius d'hortalisses amb altres tipus de cultius (com cereals o lleguminoses) per evitar esgotar els nutrients del sòl i trencar el cicle de plagues i malalties.

- **Conservació de la matèria orgànica del sòl.**
  Aplicar compost o adobs orgànics és fonamental per mantenir un sòl fèrtil i saludable. A més de millorar la retenció d'aigua, la matèria orgànica aporta nutrients essencials per al creixement dels cultius.

- **Tècniques de cultiu mínim.**
  Aquestes pràctiques inclouen la sembra directa o el cultiu amb mínim moviment del sòl per evitar la seva erosió i mantenir la seva estructura. Ajuden a conservar l'aigua i a millorar la salut general del sòl.

2. Passos per iniciar-se en l'agricultura d'hortalisses

2.1 Planificació de cultius i infraestructures

La planificació detallada dels cultius d'hortalisses és essencial per maximitzar la productivitat i assegurar la viabilitat a llarg termini de l'explotació agrícola. Alguns dels aspectes més importants són:

- **Cicles de producció.**
  Les hortalisses poden tenir cicles de creixement molt diferents, des de cultius ràpids com els enciams, fins a cultius més llargs com els tomàquets o les pastanagues. Cal planificar adequadament quan plantar cada cultiu per garantir una producció continua i estable al llarg de l'any.

- **Temporada i clima.**
  Algunes hortalisses, com els enciams, poden plantar-se durant tot l'any en condicions controlades, però altres, com els carbassons o els tomàquets, necessiten temperatures més càlides per créixer. Per aquest motiu, l'ús de túnels o hivernacles pot ser necessari per allargar la temporada de cultiu.

- **Gestió de l'aigua.**
  En zones amb estius calorosos com Catalunya, la demanda d'aigua pot ser elevada. Per això, és important utilitzar sistemes eficients com el reg per degoteig o el reg per aspersió controlada per optimitzar l'ús d'aigua i evitar el malbaratament.

2.2. Registre de l'explotació agrícola (DUN)

Com a pas fonamental, tot agricultor ha de registrar la seva explotació agrícola mitjançant la Declaració Unificada Normalitzada (DUN).
Aquest registre permet gestionar tota la informació de l'explotació, com ara:

- La superfície dedicada a cada tipus d'hortalissa.
- Els tipus de cultius i les pràctiques agrícoles que es realitzen.
- Les infraestructures disponibles, com sistemes de reg, hivernacles, magatzems, etc.

A més, el registre mitjançant la DUN és un requisit per accedir als ajuts de la PAC i altres línies de finançament destinades a la modernització i sostenibilitat de les explotacions agrícoles.

Trobareu més informació a:

DUN - Declaració agrària

2.3. Compliment de la Declaració Anual de Nitrogen (DAN)

Les explotacions d'hortalisses que ocupen més de 2 hectàrees a l'aire lliure o 0,5 hectàrees en hivernacles estan obligades a presentar la Declaració Anual de Nitrogen (DAN), que controla la gestió dels fertilitzants nitrogenats.

La DAN inclou informació sobre:

- L'ús de fertilitzants nitrogenats i altres nutrients.
- La font dels fertilitzants (composts, fems, fertilitzants comercials).
- La destinació final dels residus orgànics o excedents de nutrients.

La correcta gestió del nitrogen és fonamental per evitar la contaminació per nitrats, especialment en zones vulnerables on l'excés de nitrogen pot afectar la qualitat de l'aigua subterrània.

Trobareu més informació a:

Aplicació informàtica (DAN)

3. Ajuts disponibles per als productors d'hortalisses

Una de les principals vies per a garantir la viabilitat econòmica de les explotacions hortícoles a Catalunya és l'accés als ajuts que ofereixen diverses institucions a través de la Política Agrària Comuna (PAC), així com altres mecanismes de finançament.

Els ajuts disponibles no només contribueixen a afrontar els costos associats a la producció agrícola dels productors, sinó que també incentiven la implantació de pràctiques sostenibles i innovadores que contribueixin a la preservació del medi ambient i a la competitivitat de les explotacions.

3.1. Ajuts de la Política Agrària Comuna (PAC)

La Política Agrària Comuna (PAC) és un dels principals instruments de suport als agricultors europeus, incloent-hi els productors d'hortalisses.

A través d'un sistema de subvencions i pagaments directes, la PAC ofereix suport financer per fomentar la sostenibilitat econòmica i mediambiental del sector agrícola, alhora que garanteix un subministrament d'aliments segur i assequible per a la població.

Trobareu més informació a:

Desenvolupament rural i PAC

Pla estratègic de la PAC 2023-2027

Enllaços relacionats

Els agricultors d'hortalisses poden accedir a diversos ajuts que es distribueixen principalment a través de dos grans fons:

3.1.1. FEAGA (Fons Europeu Agrícola de Garantia)

El FEAGA és el fons que finança els ajuts directes que reben els agricultors. Aquests ajuts són essencials per garantir la continuïtat de les explotacions agràries i assegurar uns ingressos mínims, independentment de les fluctuacions del mercat o les condicions climàtiques adverses que puguin afectar la producció.

Fondo Europeo Agrícola de Garantía Agraria (FEAGA)

Les ajudes del FEAGA es dirigeixen especialment cap a:

- **Pagaments directes**
  Es tracta de subvencions que els agricultors reben en funció de la superfície conreada i de les pràctiques de sostenibilitat que apliquin. Aquests pagaments es poden destinar a cobrir despeses associades al manteniment de l'explotació i a garantir-ne la viabilitat econòmica.

- **Pagaments per pràctiques sostenibles (greening)**
  Els agricultors que adopten pràctiques agrícoles respectuoses amb el medi ambient, com la rotació de cultius o la diversificació de la producció, poden accedir a ajuts addicionals. El greening té com a objectiu fomentar la preservació del medi ambient, augmentar la biodiversitat i reduir les emissions de gasos d'efecte hivernacle.

- **Ajuts específics per a joves agricultors**
  Les persones joves que s'incorporen al sector agrícola poden rebre ajuts específics per afavorir la seva integració i assegurar el relleu generacional. Aquestes subvencions poden incloure incentius per a la instal·lació de noves explotacions o la modernització d'infraestructures agrícoles existents.

Primera instal·lació de persones joves agricultores

3.1.2. FEADER (Fons Europeu Agrícola de Desenvolupament Rural)

El FEADER és un altre pilar de la PAC i té com a objectiu promoure el desenvolupament rural, centrant-se en el creixement econòmic sostenible, la millora de la competitivitat del sector agrari i el suport a les comunitats rurals.

A través d'aquest fons, els productors d'hortalisses poden accedir a ajuts que financen projectes destinats a:

- **Millora de les infraestructures agrícoles**
  Les explotacions hortícoles poden rebre suport financer per renovar o construir infraestructures, com sistemes de regadiu més eficients, hivernacles, magatzems o equipaments agrícoles moderns. Aquest tipus d'inversió no només permet millorar la productivitat de l'explotació, sinó que també contribueix a un ús més racional dels recursos naturals, especialment de l'aigua.

- **Innovació i tecnologies sostenibles**
  El FEADER també promou l'adopció de tecnologies agrícoles avançades, com l'agricultura de precisió, que permet optimitzar l'ús d'aigua, fertilitzants i pesticides. Aquestes tecnologies poden ajudar els agricultors a reduir costos, incrementar la productivitat i minimitzar l'impacte mediambiental de l'activitat agrícola.

- **Diversificació i valor afegit**
  Les explotacions hortícoles que busquen diversificar la seva activitat (per exemple, introduint nous tipus de cultius o productes elaborats com conserves o hortalisses processades) poden accedir a finançament per a desenvolupar nous projectes o línies de negoci. Això és especialment rellevant en àrees rurals on l'agricultura és una de les poques fonts de treball, contribuint així a mantenir l'activitat econòmica local.

- **Conservació del paisatge i recursos naturals**
  Una de les prioritats del FEADER és garantir que les pràctiques agrícoles contribueixin a la conservació del paisatge i dels ecosistemes rurals. Els agricultors poden rebre ajuts per implementar mesures com la creació de barreres vegetals, la conservació del sòl o la millora de la biodiversitat en els camps de conreu.

- **Ajuts per a zones amb limitacions naturals**
  Algunes zones rurals de Catalunya presenten condicions difícils per al cultiu, ja sigui per la topografia, el clima o la qualitat del sòl. El FEADER ofereix ajuts a les explotacions situades en aquestes àrees, que es destinen a compensar els desavantatges naturals i facilitar la continuïtat de l'activitat agrícola en aquestes zones.

Trobareu més informació a:

Fondo Europeo Agrario de Desarrollo Rural (FEADER)

3.1.3. Ajuts associats a la sostenibilitat

En el marc de la PAC i altres programes, també hi ha línies d'ajut específiques per promoure la sostenibilitat i la preservació del medi ambient:

- **Ajuts per a l'agricultura ecològica**
  Els agricultors que opten per conrear les seves hortalisses seguint els principis de l'agricultura ecològica poden accedir a subvencions que compensen els costos addicionals associats a aquesta forma de cultiu.
  L'agricultura ecològica prohibeix l'ús de productes químics de síntesi i potencia la biodiversitat, i per això és valorada en el marc de la PAC.

Consell Català de la Producció Agrària Ecològica (CCPAE)

- **Ajuts per a la protecció de la biodiversitat**
  Els agricultors que dediquen una part de la seva explotació a la conservació de la biodiversitat (com zones humides, hàbitats per a la fauna o flora autòctona) poden rebre suport financer per continuar i ampliar aquestes activitats.

3.1.4. Ajuts per a la transició verda i digital

Un dels aspectes que guanya protagonisme en la nova PAC és la transició cap a una agricultura més verda i digital. Els agricultors poden accedir a finançament per adoptar noves tecnologies digitals, com l'agricultura de precisió, l'ús de sensors per al monitoratge de cultius, o la implementació de sistemes de gestió intel·ligents.

A més, els productors que implementin mesures per reduir la seva petjada de carboni, com ara la utilització d'energies renovables o la disminució de l'ús de combustibles fòssils, poden optar a subvencions destinades a finançar aquestes transicions.

Pràctiques agroambientals

3.1.5. Altres ajuts relacionats amb la modernització i la competitivitat

A més dels ajuts mencionats anteriorment, la Política Agrària Comuna (PAC) i altres iniciatives de suport a l'agricultura ofereixen un conjunt d'ajuts addicionals enfocats a millorar la competitivitat de les explotacions d'hortalisses a Catalunya.

Aquests ajuts, que es gestionen a través del Contracte Global d'Explotació (CGE) i el Pla Estratègic de la PAC (PEPAC), es dissenyen per abordar les necessitats canviants dels agricultors i per fomentar la modernització del sector.

Contracte Global d'Explotació (CGE)

El CGE és un mecanisme que busca integrar diversos tipus d'ajuts en un únic contracte, facilitant així l'accés a recursos per part dels agricultors.

Els principals objectius d'aquest programa són:

- **Incentivar la primera instal·lació de joves agricultors**
  Un dels grans reptes del sector agrari és el relleu generacional.
  El CGE ofereix ajuts específics per a joves que volen iniciar la seva activitat agrícola.
  Això inclou suport financer per a la instal·lació, així com formació i assessorament tècnic que permeti a aquests joves adaptar-se ràpidament a les necessitats del mercat i les pràctiques sostenibles.

  Primera instal·lació de persones joves agricultores

- **Millora de la Rendibilitat**
  Els agricultors que desitgin augmentar la rendibilitat de les seves explotacions poden accedir a ajuts per a la modernització de les seves instal·lacions. Això pot incloure la renovació de maquinària, l'adquisició de tecnologies més eficients en l'ús d'aigua i fertilitzants, o la implementació de sistemes de producció més sostenibles. Aquestes inversions no només milloren la competitivitat, sinó que també redueixen l'impacte ambiental de les explotacions.

- **Diversificació de Cultius**
  La diversificació és una estratègia clau per minimitzar riscos i augmentar la rendibilitat. Els agricultors poden accedir a ajuts per introduir nous cultius que s'adaptin millor a les condicions climàtiques canviants o per desenvolupar activitats complementàries, com ara la venda directa al consumidor o la creació de productes elaborats (com conserves i sucs).
  Aquesta diversificació no només augmenta els ingressos, sinó que també contribueix a la resiliència de les explotacions.

Pla Estratègic de la PAC (PEPAC)

El PEPAC és el marc que defineix les estratègies i objectius per a l'aplicació de la PAC a Catalunya. Els ajuts disponibles a través del PEPAC se centren a fomentar una agricultura més competitiva i sostenible:

- **Modernització d'Infraestructures Agrícoles**
  A través del PEPAC, els agricultors poden obtenir finançament per a la construcció o renovació d'infraestructures, incloent-hi sistemes de regadiu moderns, hivernacles i magatzems. Aquestes inversions són fonamentals per millorar la productivitat i l'eficiència de l'explotació, així com per adaptar-se a les condicions canviants del clima.

- **Adopció de Tecnologies Digitals**
  La integració de tecnologies digitals en l'agricultura, com l'agricultura de precisió, és cada cop més important. Els ajuts del PEPAC poden destinar-se a la compra d'equipament tecnològic que permeti als agricultors monitorar les seves explotacions en temps real, optimitzar l'ús de recursos i augmentar la productivitat.
  Aquestes tecnologies ajuden a reduir costos i millorar la sostenibilitat ambiental.

- **Formació i Assessorament**
  El PEPAC també promou la formació continuada dels agricultors, amb l'objectiu d'actualitzar els seus coneixements sobre pràctiques sostenibles, innovacions tecnològiques i gestió empresarial. La formació és un aspecte clau per assegurar que els agricultors puguin adaptar-se a les noves tendències i demandes del mercat, així com per implementar les millors pràctiques en les seves explotacions.

Els ajuts disponibles a través del CGE i el PEPAC són fonamentals per garantir la competitivitat de les explotacions d'hortalisses a Catalunya.
Aquests programes no només proporcionen un suport econòmic, sinó que també fomenten la modernització, la diversificació i l'adopció de pràctiques sostenibles que asseguren la viabilitat a llarg termini del sector.
La combinació d'ajuts financers amb formació i assessorament tècnic permet als agricultors no només afrontar els reptes actuals, sinó també aprofitar les oportunitats que ofereix un mercat en constant evolució.

Trobareu més informació a:

Contracte global d'explotació

El Plan Estratégico de la PAC de España

4. Compromisos ambientals i socials

Un aspecte fonamental de l'agricultura moderna d'hortalisses és la necessitat de complir amb normes ambientals estrictes i adoptar un compromís ferm amb la responsabilitat social.

Aquesta obligació no només respon a les regulacions nacionals i europees, sinó també a les creixents expectatives dels consumidors, cada cop més conscients del seu impacte ambiental.

L'adopció de pràctiques sostenibles no només preserva el medi ambient, sinó que també pot oferir beneficis econòmics a llarg termini.

4.1 Agricultura ecològica

L'agricultura ecològica es basa en el respecte pels cicles naturals i en la preservació de la biodiversitat. Aquesta forma d'agricultura implica l'eliminació de productes químics sintètics com els pesticides, herbicides i fertilitzants artificials, substituint-los per tècniques naturals.

Els adobs orgànics, la rotació de cultius, l'ús de compost i les cobertes vegetals són pràctiques habituals que ajuden a mantenir la salut del sòl, millorar la seva estructura i augmentar la retenció d'aigua. Això repercuteix en una reducció de la contaminació de l'aigua i del sòl, alhora que fomenta un ecosistema agrícola més resilient.

Optar per l'agricultura ecològica suposa també una oportunitat de diferenciar-se en el mercat. Els agricultors que compleixen amb els estàndards de l'agricultura ecològica poden obtenir certificacions que acrediten la sostenibilitat dels seus productes, la qual cosa els obre la porta a mercats especialitzats, tant a escala local com internacional. A més, aquest tipus de producció té accés a ajudes i subvencions addicionals dins dels programes de la Política Agrària Comuna (PAC) i altres línies de suport destinades a fomentar pràctiques agrícoles més verdes.

Trobareu més informació a:

Consell Català de la Producció Agrària Ecològica (CCPAE)

4.2 Custòdia del territori i conservació del paisatge

La conservació del paisatge agrari i la biodiversitat és un altre dels pilars dels compromisos ambientals en el sector hortícola. Moltes explotacions agrícoles estan situades en zones amb un alt valor ecològic, i els agricultors tenen l'oportunitat d'integrar pràctiques de conservació dins de la seva activitat. Això pot incloure la creació de marges de flors silvestres per afavorir els pol·linitzadors, la preservació de tanques naturals o la restauració de zones humides dins de l'explotació. Aquests espais actuen com a refugis per a espècies autòctones i contribueixen a mantenir l'equilibri natural del medi rural.

Els programes de custòdia del territori permeten establir acords entre agricultors i entitats de conservació per gestionar aquests espais de manera sostenible, garantint que les pràctiques agrícoles siguin compatibles amb la preservació dels hàbitats naturals.

4.3. Compromisos socials: agricultura i comunitat

A més de les obligacions ambientals, els agricultors tenen un paper clau en el teixit social de les comunitats rurals. L'agricultura familiar i de proximitat contribueix al manteniment de les tradicions, l'ocupació i la cohesió social. El suport a les petites explotacions i la creació de xarxes de col·laboració entre agricultors, cooperatives i altres actors locals és essencial per garantir la viabilitat de les zones rurals. El foment de circuits curts de comercialització, com els mercats locals o les cistelles ecològiques, és una forma efectiva de promoure l'economia local, reduir la petjada de carboni i oferir productes frescos i de qualitat als consumidors.

5. Innovació i tecnologia en l'agricultura d'hortalisses

La innovació tecnològica està transformant l'agricultura a una velocitat vertiginosa, i el cultiu d'hortalisses no n'és una excepció. Les noves tecnologies permeten una major eficiència, un ús més racional dels recursos i una millor adaptació a les condicions canviants del mercat i del clima.
A Catalunya, l'adopció d'aquestes innovacions està jugant un paper clau per garantir la sostenibilitat i competitivitat de les explotacions hortícoles.

5.1 Agricultura de precisió

L'agricultura de precisió fa ús de tecnologies avançades com sensors, GPS, drons i imatges satèl·lit per millorar la gestió de les explotacions. Aquestes eines permeten als agricultors monitorar amb detall la salut del sòl, les condicions climàtiques i l'estat de creixement dels cultius.

Mitjançant l'anàlisi de dades, és possible ajustar l'aplicació de fertilitzants, aigua i pesticides de manera molt més precisa, reduint així els costos i minimitzant l'impacte mediambiental.

Una de les aplicacions més destacades és l'ús de sistemes de reg intel·ligents, que ajusten automàticament la quantitat d'aigua necessària segons les necessitats específiques de cada cultiu i les condicions meteorològiques.
Això no només redueix el consum d'aigua, sinó que també optimitza el creixement dels cultius, incrementant-ne el rendiment.

5.2 Innovació biotecnològica i sostenibilitat

L'ús de varietats de cultius millorades genèticament per resistir plagues i malalties és una altra eina innovadora que pot augmentar la productivitat de les explotacions hortícoles. Aquestes varietats també poden ser més resistents a les condicions climàtiques adverses, com la sequera o el fred, fet que ajuda a mitigar els efectes del canvi climàtic.

D'altra banda, les tècniques de cultiu vertical i la hidroponia estan guanyant protagonisme com a solucions per maximitzar l'ús de l'espai i millorar l'eficiència dels recursos en entorns urbans o en regions amb poca terra agrícola disponible. Aquestes tècniques ofereixen una producció més intensiva amb menys consum de terra i aigua, mentre que garanteixen una qualitat òptima del producte final.

L'agricultura d'hortalisses a Catalunya és un sector ple d'oportunitats per a aquells que volen iniciar-se en el món agrícola. La combinació de bones pràctiques sostenibles, innovació tecnològica i un ferm compromís amb el medi ambient són els pilars que asseguraran l'èxit d'aquesta activitat en els pròxims anys.

Els reptes són evidents, però també ho són les eines i els recursos disponibles per fer-hi front: ajuts financers, assessorament tècnic i eines digitals que faciliten la gestió de les explotacions. Tot i que iniciar-se en aquest sector pot semblar un gran repte, la recompensa d'una activitat que contribueix a la sostenibilitat del planeta i a la salut de les persones és immensa.

Els agricultors que decideixin apostar per aquesta via no només estaran participant en la producció d'aliments frescos i de qualitat, sinó que també estaran contribuint a un futur més verd i sostenible. Amb una bona planificació, accés a la formació i suport institucional, el cultiu d'hortalisses a Catalunya pot esdevenir una activitat rendible, innovadora i altament satisfactòria.
Endavant amb aquest viatge cap a una agricultura responsable i de futur!

6. Fonts de verificació

- DUN - Declaració agrària
- Xarxa d'Escoles Agràries
- Presentar la declaració (DAN)
- Aplicació informàtica (DAN)
- Desenvolupament rural i PAC
- Pla estratègic de la PAC 2023-2027
- Enllaços relacionats
- Fondo Europeo Agrícola de Garantía Agraria (FEAGA)
- Primera instal·lació de persones joves agricultores
- Fondo Europeo Agrario de Desarrollo Rural (FEADER)
- Consell Català de la Producció Agrària Ecològica (CCPAE)
- Pràctiques agroambientals
- Primera instal·lació de persones joves agricultores
- Contracte global d'explotació
- El Plan Estratégico de la PAC de España

2. Aspectes jurídics i fiscals de l'empresa agrària a Catalunya

Impulsa: albaJussà, quàlia cooperativa d'iniciativa social

Promou: economia social, Generalitat de Catalunya Departament d'Empresa i Treball

Finança: Ministerio de Trabajo y Economía Social, SEPE

Índex

0. Introducció 26

1. Forma jurídica de l'empresa agrària 26

1.1 Empresari individual 27

1.2 Societats civils agràries (SCP) i Comunitats de Béns 27

1.3 Societats Agràries de Transformació (SAT) 28

1.4 Societats limitades i anònimes 28

1.5 Societats cooperatives 29

2. Règim fiscal i tributació de l'activitat agrària 30

2.1 Impost sobre la Renda de les Persones Físiques (IRPF) 30

2.2 Mòduls i règim de mòduls 30

2.3 Impost sobre el Valor Afegit (IVA) 31

2.4 Impost de Societats 31

2.5 Impost sobre el Patrimoni 32

3. Taula resum: fiscalitat de les empreses agràries 34

4. Fonts de verificació 35

0. Introducció

L'activitat agrària, com qualsevol altra activitat econòmica, es veu influenciada i regulada per la legislació vigent, tant en l'àmbit fiscal com jurídic.

Per a qualsevol persona que es dediqui a l'agricultura o la ramaderia, és fonamental comprendre els aspectes jurídics que poden afectar la seva explotació, ja que la tria de la forma jurídica de l'empresa, així com el règim fiscal aplicable, influirà de manera significativa en els costos i els beneficis d'aquesta activitat.

A continuació, es detallen els aspectes jurídics més rellevants per a les empreses agràries a Catalunya.

1. Forma jurídica de l'empresa agrària

La selecció de la forma jurídica d'una explotació agrària és una de les decisions més importants a l'inici de l'activitat, ja que determina la responsabilitat legal dels titulars, el tractament fiscal, les possibilitats d'accés a ajuts i les condicions de finançament. Així, les empreses agràries poden adoptar diferents formes jurídiques segons les característiques de l'activitat i les preferències dels seus impulsors.

1.1 Empresari individual

L'empresari individual és la forma jurídica més senzilla i habitual en les explotacions agràries petites o familiars. Aquesta opció implica que la persona física assumeix tota la responsabilitat de l'activitat.

Un dels avantatges d'aquesta opció és que no cal complir amb la complexitat administrativa que exigeixen altres formes jurídiques, com les societats. Tanmateix, l'empresari individual assumeix una responsabilitat il·limitada pel que fa als deutes que pugui generar l'activitat, la qual cosa pot suposar un risc en cas d'imprevistos econòmics.

Així mateix, la tributació es realitza a través de l'IRPF, el que significa que els beneficis obtinguts de l'activitat agrària s'integren en la base imposable de la persona física, la qual cosa pot resultar més onerós si els rendiments superen determinats llindars.

1.2 Societats civils agràries (SCP) i Comunitats de Béns

Aquestes formes jurídiques són utilitzades quan diversos titulars decideixen compartir els riscos i les responsabilitats de l'activitat. Les societats civils agràries (SCP) i les comunitats de béns permeten una gestió col·lectiva, que pot ser una bona opció en aquelles explotacions amb diversos membres implicats.

Els avantatges d'aquestes formes inclouen la facilitat de constitució i la possibilitat de tributar a través del règim de mòduls, una opció simplificada que permet una tributació més favorable en determinades condicions. No obstant això, la responsabilitat dels socis és il·limitada i solidària, és a dir, qualsevol deute generat per l'activitat agrària pot afectar el patrimoni personal dels socis.

1.3 Societats Agràries de Transformació (SAT)

Les Societats Agràries de Transformació (SAT) són una altra opció molt popular en el sector agrari. Aquestes societats tenen una estructura més formalitzada i permeten a diverses persones unir-se per a la realització d'activitats agràries.

Un dels avantatges d'aquestes societats és que poden limitar la responsabilitat dels socis i gaudir d'exempcions fiscals, com ara la bonificació en l'Impost sobre Transmissions Patrimonials (ITP) i l'Impost sobre Activitats Econòmiques (IAE).
A més, poden tributar a través de l'Impost de Societats, amb un tipus impositiu fix.
Tot i això, per constituir una SAT es requereixen almenys tres socis, i cal complir amb diversos requisits establerts per la legislació, com una activitat econòmica exclusiva o prioritària i la seva inscripció en el Departament d'Agricultura de la Generalitat de Catalunya.

1.4 Societats limitades i anònimes

Les societats limitades (SL) i les societats anònimes (SA) són formes jurídiques més estructurades i apropiades per a empreses agràries de major dimensió o amb la voluntat de créixer.

Un dels grans avantatges d'aquestes formes és que la responsabilitat dels socis està limitada al capital aportat, protegint així el patrimoni personal d'aquests.
A més, aquestes societats poden gaudir d'avantatges fiscals com la possibilitat de tributar a un tipus fix a través de l'Impost de Societats. No obstant això, la creació i manteniment d'una SL o SA implica més tràmits i obligacions comptables i fiscals, com la necessitat de presentar comptes anuals i complir amb requisits legals específics per a la seva constitució i dissolució.

1.5 Societats cooperatives

Les societats cooperatives són una opció interessant per a aquells agricultors que vulguin unir-se per a la comercialització o transformació dels seus productes agraris. Aquest tipus de societat té la particularitat que els seus socis són alhora treballadors i beneficiaris dels serveis que ofereix la cooperativa.

Un dels avantatges és la responsabilitat limitada dels socis davant les obligacions de l'empresa. A més, les societats cooperatives poden gaudir d'avantatges fiscals, com una tributació reduïda en els resultats cooperatius. Tot i això, la gestió d'una cooperativa pot ser més complexa, ja que requereix una bona organització interna i el compliment de les normatives específiques que regulen aquest tipus de societats.

Taula Resum: Formes Jurídiques de l'Empresa Agrària

Forma jurídica	Característiques principals	Avantatges	Desavantatges
Empresari individual	Responsable únic, responsabilitat il·limitada	Simplicitat administrativa	Risc personal elevat
SCP i Comunitats de Béns	Gestió col·lectiva, responsabilitat solidària	Facilitat de constitució	Responsabilitat il·limitada
SAT	Activitat agrària col·lectiva	Responsabilitat limitada, avantatges fiscals	Requisits legals rigorosos
Societats Limitades i Anònimes	Estructura formal, responsabilitat limitada	Protecció patrimonial	Tràmits complexos
Societats Cooperatives	Cooperació entre socis, responsabilitat limitada	Avantatges fiscals	Gestió complexa

2. Règim fiscal i tributació de l'activitat agrària

L'activitat agrària es regeix per un conjunt de normatives fiscals específiques que tenen en compte les particularitats del sector. A través d'aquest document, es pretén proporcionar una visió global dels impostos que afecten les empreses agràries, incloent-hi tant els impostos directes com els indirectes. En aquest sentit, es descriuen els tributs més rellevants per a les explotacions agràries, com l'IRPF, l'IVA, l'Impost sobre el Patrimoni, entre altres.

2.1. Impost sobre la Renda de les Persones Físiques (IRPF)

Les persones físiques que gestionen explotacions agràries estan subjectes a l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques (IRPF), que grava els ingressos obtinguts per l'explotació, així com els guanys patrimonials derivats de la venda d'actius com terres, maquinària i altres béns vinculats a l'activitat.

En el cas de les explotacions agràries, els rendiments derivats de l'activitat es poden qualificar com a rendiments de l'activitat econòmica, la qual cosa permet aplicar una sèrie de despeses deduïbles relacionades amb la producció agrària. Així, les despeses per la compra de fertilitzants, maquinària, combustibles, seguretat social, etc., poden ser deduïdes del total dels ingressos obtinguts per l'explotació. D'aquesta manera, es calcula el rendiment net de l'activitat i es paga en funció de la base imposable resultant.

2.2. Mòduls i Règim de Mòduls

Els agricultors i ramaders poden optar pel règim de mòduls en lloc de la tributació per estimació directa. Aquest règim simplifica el càlcul dels impostos, ja que es basa en uns mòduls fixos segons el tipus d'activitat i les característiques de l'explotació. Els mòduls es calculen tenint en compte diversos factors com la superfície cultivada, el nombre d'animals o la maquinària utilitzada, la qual cosa permet obtenir una base imposable més senzilla de determinar.

És important destacar que, per accedir al règim de mòduls, cal complir amb certs límits d'ingressos i altres requisits especificats per la normativa fiscal.

2.3. Impost sobre el Valor Afegit (IVA)

El sector agrari està subjecte a l'Impost sobre el Valor Afegit (IVA), un impost indirecte que grava el consum de béns i serveis. En el cas de les explotacions agràries, les activitats relacionades amb la producció i la venda de productes agraris estan sotmeses a un tipus d'IVA reduït, generalment del 4%, aplicable a una àmplia gamma de productes agrícoles i ramaders.

Exempcions i Regles Especials per a les Activitats Agràries

El sector agrari té regles específiques per a l'aplicació de l'IVA. En algunes ocasions, les explotacions agràries poden acollir-se a la regla de la devolució trimestral de l'IVA, la qual permet que els agricultors i ramaders obtinguin la devolució de l'IVA suportat en l'adquisició de béns i serveis que utilitzen en la seva activitat.
Això ajuda a reduir la càrrega fiscal per a les explotacions més petites o amb marges més ajustats.

També cal tenir en compte que els productes agraris subjectes a una major transformació (com els productes elaborats a partir de llet o carn) poden tenir un tipus d'IVA més elevat, tot i que les activitats agràries en general es beneficien d'un tractament favorable.

2.4. Impost de Societats

Les explotacions agràries poden adoptar diverses formes jurídiques per a la seva gestió, incloses les societats limitades (SL) o les cooperatives agràries. En aquest cas, les empreses que operen sota la forma d'una societat estan subjectes a l'Impost de Societats, que grava els beneficis nets obtinguts per l'empresa durant l'any fiscal.

Els tipus impositius generals són del 25%, tot i que les societats agràries poden beneficiar-se de certs tipus reduïts o bonificacions. A més, les empreses agràries poden deduir despeses relacionades amb la producció agrària, com la compra de terres, maquinària o altres béns de capital necessaris per al desenvolupament de l'activitat.
En el cas de les cooperatives agràries, aquestes poden aplicar un tipus impositiu reduït del 20% sobre els primers 300.000 € de base imposable, sempre que compleixin amb els requisits establerts per la normativa fiscal.

2.5. Impost sobre el patrimoni

L'impost sobre el patrimoni grava el valor net del patrimoni de les persones físiques, és a dir, el conjunt dels béns i drets menys les càrregues i deutes.
Aquest impost no s'aplica directament a l'activitat agrària com tal, però pot afectar les persones que tenen un patrimoni elevat, com aquells que posseeixen terres o altres béns vinculats a l'explotació agrària.

Lliurament de terres agràries

En el cas de les explotacions agràries familiars, si el valor total del patrimoni net supera un llindar determinat, les terres i altres béns vinculats a l'activitat poden quedar subjectes a l'impost sobre el patrimoni. A Catalunya, el llindar mínim és de 500.000 € per a cada contribuent, tot i que hi ha exempcions i reduccions específiques per als béns afectats a l'activitat agrària.

Exempcions i reduccions per a béns agraris

Un aspecte important per als agricultors i ramaders és que l'impost sobre el patrimoni preveu una reducció significativa per als béns afectats a l'activitat agrària.
Les terres rústiques i altres béns vinculats a l'activitat productiva poden quedar exemptes de l'impost o gaudir d'una bonificació. Aquesta reducció es pot aplicar, sempre que es compleixin certes condicions, com ara que els béns siguin utilitzats directament en l'activitat agrària.

Planificació de patrimoni

Les empreses agràries amb un patrimoni elevat han de tenir en compte l'impost sobre el patrimoni a l'hora de planificar la seva estructura patrimonial.
Separar els béns personals dels afectats a l'activitat agrària pot permetre reduir l'impacte d'aquest impost. També és important gestionar adequadament els deutes i les càrregues vinculades a l'activitat agrària per disminuir el valor net del patrimoni.
A més, la transmissió de patrimoni agrari a la següent generació, en cas d'una successió familiar, pot comportar un impacte fiscal important, per la qual cosa la planificació de la successió patrimonial és fonamental per evitar sorpreses fiscals.

Relleu generacional i transmissió de l'empresa agrària

Un dels aspectes més rellevants per a les empreses agràries familiars és la planificació del relleu generacional. La continuïtat de l'explotació agrària pot veure's amenaçada per la falta de planificació en la transmissió dels béns i drets vinculats a l'activitat. Així, cal tenir en compte els tributs que poden aplicar-se a la transmissió de l'activitat agrària, com l'impost de successions i donacions, que pot suposar una càrrega econòmica important si no es planifica correctament.

A Catalunya, la normativa preveu reduccions significatives en l'impost de successions i donacions per a aquells béns que estiguin afectats a l'activitat agrària, així com per a les participacions en empreses familiars. Això pot permetre una transmissió de l'empresa agrària més favorable, especialment en el cas de joves agricultors, que poden arribar a beneficiar-se de reduccions del 100% en certs casos.

3. Taula resum: Fiscalitat de les empreses agràries

Aspecte Fiscal	Descripció	Avantatges	Consideracions
IRPF	Grava els ingressos de l'activitat agrària i guanys patrimonials.	Deducció de despeses relacionades amb la producció agrària.	Pot ser onerós per a alts rendiments.
Mòduls	Sistema simplificat basat en mòduls fixos segons l'activitat.	Simplificació del càlcul d'impostos.	Requisits específics per accedir-hi.
IVA	Grava el consum de béns i serveis agraris, amb tipus reduït del 4%.	Regla de devolució trimestral per reduir la càrrega fiscal.	Algunes activitats amb tipus d'IVA més elevat.
Impost de societats	Grava els beneficis nets de les empreses amb personalitat jurídica.	Tipus impositiu general del 25%, amb possibles reduccions per cooperatives.	Obliga a complir amb requisits comptables i fiscals específics.
Impost sobre el patrimoni	Grava el valor net del patrimoni de les persones físiques.	Exempcions per a béns afectats a l'activitat agrària.	Afecta patrimonis elevats, amb planificació patrimonial necessària.

4. Fonts de verificació

Crear l'empresa. Constitució i tràmits

Com triar la forma jurídica del teu projecte emprenedor

DECRET 199/2013, sobre les societats agràries de transformació de Catalunya.

Passes a seguir per crear la teva empresa

3. Seguretat social i el règim especial agrari

Impulsa: albaJussà, quàlia cooperativa d'iniciativa social

Promou: economia social, Generalitat de Catalunya Departament d'Empresa i Treball

Finança: Ministerio de Trabajo y Economía Social, SEPE

Índex

0. Introducció als règims de la Seguretat Social 38

1. Treballadors per compte propi en el sector agrari 38

1.1 Concepte i requisits 38

1.2 Gestió d'altes i baixes 39

1.3 Bases i tipus de cotització 39

1.4 Modificació de bases de cotització 30

1.5 Beneficis i incentius en la cotització 40

1.6 Acció protectora 40

2. Sistema especial agrari per compte d'altri 41

2.1 Concepte i tipologies de treballadors 41

2.2 Treballadors fixos 41

2.3 Treballadors temporals i fixos discontinus 42

2.4 Acció protectora i condicions específiques 42

3. Obligacions laborals i gestió de personal a explotacions agràries 43

3.1 Consideracions prèvies a la contractació 43

3.2 Formalització de la relació laboral 43

3.3 Gestió de la relació laboral 43

3.4 Finalització de la relació laboral 44

3.5 Prevenció de riscos i assegurances laborals 44

3.6 Situacions especials i solucions pràctiques 44

4. Fonts de verificació 45

Aquesta guia pretén oferir una visió clara i completa del règim especial agrari dins del sistema de seguretat social, aportant recursos per als treballadors i empresaris del sector agrari per tal d'optimitzar la seva gestió laboral i garantir el compliment de les seves obligacions legals.

0. Introducció als Règims de la Seguretat Social

El sistema de la Seguretat Social es divideix en diferents règims per adaptar-se a les necessitats de diverses categories de treballadors.
Principalment, es distingeixen entre treballadors per compte propi (autònoms) i treballadors per compte d'altri (assalariats). A cada categoria li correspon un règim específic que defineix les seves condicions de cotització, prestacions i altres drets i obligacions. Els règims especials, com el règim agrari, ofereixen adaptacions específiques per a aquells que treballen en el sector agrícola, forestal i ramader.

1. Treballadors per compte propi en el Sector Agrari

1.1 Concepte i requisits

El sistema especial per a treballadors autònoms en el sector agrari comprèn individus majors de 18 anys que duen a terme activitats agrícoles de manera habitual, personal i directa, sense estar vinculats per un contracte de treball amb una altra persona o entitat.

Els titulars d'explotacions agràries assumeixen la responsabilitat completa de gestionar una unitat econòmica composta per terres, recursos naturals i infraestructures amb l'objectiu principal de produir béns agrícoles per obtenir ingressos.

Aquesta gestió implica no només la producció agrícola, sinó també la presa de decisions sobre la comercialització, manteniment de les instal·lacions i optimització dels recursos disponibles.

1.2 Gestió d'altes i baixes

Els treballadors autònoms del sector agrari han de gestionar personalment les seves altes, baixes i modificacions davant la Seguretat Social. Aquesta gestió es realitza mitjançant la plataforma electrònica proporcionada per l'administració. Es permeten un màxim de tres altes i baixes per any, amb l'alta efectiva des del primer dia d'inici de l'activitat. Si una alta es realitza fora del termini establert, els efectes seran mensuals, i poden afectar el càlcul de les cotitzacions i prestacions futures. La gestió adequada i puntual d'aquests tràmits és fonamental per garantir l'accés als beneficis del sistema de Seguretat Social.

1.3 Bases i tipus de cotització

Les bases de cotització determinen la quantitat sobre la qual es calculen les quotes que els treballadors autònoms han de pagar a la Seguretat Social.

Els treballadors poden seleccionar la seva base de cotització dins dels límits establerts per la legislació vigent, que fixa una base mínima i una màxima cada any a través de la Llei de Pressupostos Generals.

El tipus de cotització aplicat als treballadors autònoms agraris és generalment més baix que en altres règims per afavorir l'autoocupació en aquest sector. Les bases de cotització seleccionades afecten directament les prestacions a les quals tindran dret els treballadors, com ara pensions i baixes per malaltia.

1.4 Modificació de bases de cotització

Els autònoms poden sol·licitar canvis en les seves bases de cotització fins a quatre vegades a l'any, amb dates d'efecte específiques en funció del moment en què es faci la sol·licitud.

Aquesta flexibilitat permet als treballadors ajustar les seves cotitzacions en funció de la seva situació econòmica i les necessitats particulars de l'explotació agrària.

Els canvis en la base de cotització poden ser crucials en moments de fluctuacions d'ingressos, sigui per factors climàtics o de mercat.

1.5 Beneficis i incentius en la cotització

Diversos col·lectius de treballadors autònoms en el sector agrari poden accedir a beneficis i incentius dissenyats per fomentar l'autoocupació i la sostenibilitat econòmica.

Entre aquests incentius es troben la tarifa plana per a noves altes, que redueix significativament les quotes durant els primers anys d'activitat, i bonificacions per a treballadors en municipis petits, joves, dones o persones amb discapacitats.

Aquests beneficis no només contribueixen a la viabilitat econòmica dels autònoms, sinó que també promouen el desenvolupament de l'entorn rural i la integració de col·lectius vulnerables en el mercat laboral.

1.6 Acció protectora

El sistema de Seguretat Social proporciona una acció protectora als treballadors autònoms del sector agrari que inclou prestacions per incapacitat temporal, malaltia professional i cobertura per accidents in itinere.

Per accedir a aquestes prestacions, els treballadors han de formalitzar les cobertures a través d'una mútua col·laboradora de la Seguretat Social.

Aquestes cobertures garanteixen un suport econòmic i sanitari en cas d'imprevistos, assegurant la continuïtat de l'activitat agrària i la protecció del benestar dels treballadors.

2. Sistema especial agrari per compte d'altri

2.1 Concepte i tipologies de treballadors

El sistema especial agrari per compte d'altri inclou treballadors
que desenvolupen activitats agrícoles sota la direcció i organització d'un empresari,
sigui de manera fixa o temporal.

Aquest sistema està dissenyat per adaptar-se a les particularitats del sector agrari,
on la demanda de treball pot fluctuar segons les temporades
i les necessitats de la producció.

Els empresaris tenen l'obligació de gestionar les altes i baixes dels seus treballadors
abans que aquests comencin la seva activitat laboral,
assegurant que estiguin correctament registrats en el sistema de Seguretat Social.

2.2 Treballadors fixos

Els treballadors fixos en el sector agrari cotitzen obligatòriament
per una base fixa mensual. Aquesta base de cotització
es determina segons la categoria professional del treballador,
que pot incloure diverses tasques com ara la sembra, el cultiu, la recol·lecció,
o la gestió de maquinària agrícola.

Els treballadors fixos gaudeixen d'una estabilitat en les seves cotitzacions,
la qual cosa els proporciona una cobertura més constant
en termes de prestacions socials, incloent-hi pensions i baixes per malaltia
o accident laboral.

2.3 Treballadors temporals i fixos discontinus

Els treballadors temporals i fixos discontinus tenen la possibilitat de cotitzar per jornades reals o per una base fixa mensual.

Aquesta flexibilitat permet adaptar la cotització a la naturalesa intermitent del treball agrari. Els empresaris han de comunicar mensualment les jornades treballades per cada treballador, assegurant que la cotització reflecteixi fidelment el treball realitzat.

Aquesta opció és especialment rellevant durant les campanyes de collita, on la demanda de mà d'obra pot augmentar significativament per períodes curts de temps.

2.4 Acció protectora i condicions específiques

El sistema especial agrari per compte d'altri ofereix una acció protectora similar al règim general, però amb condicions adaptades a les especificitats del sector agrari.

Les prestacions inclouen cobertura per incapacitat temporal, accident laboral, i malaltia professional, assegurant que els treballadors tinguin suport econòmic i sanitari en cas d'incidents.

Per accedir a aquestes prestacions, és fonamental que els treballadors estiguin al corrent del pagament de les seves cotitzacions.

Això implica una col·laboració estreta entre treballadors i empresaris per garantir que totes les obligacions legals estiguin complertes, assegurant la protecció dels drets laborals i socials dels treballadors agraris.

3. Obligacions laborals i gestió de personal a explotacions agràries

3.1 Consideracions prèvies a la contractació

Abans de procedir amb la contractació de treballadors, les explotacions agràries han d'avaluar les seves necessitats específiques, tenint en compte factors com la temporada de collita, el tipus de cultiu i les tasques a realitzar.

És imprescindible assegurar-se que es compleixen tots els requisits legals i laborals, com ara el registre de l'explotació, la capacitat econòmica per afrontar els costos laborals i les condicions de treball adequades. Aquesta fase preparatòria ajuda a prevenir futurs conflictes laborals i a garantir una gestió eficient del personal.

3.2 Formalització de la relació laboral

La contractació de treballadors ha de ser formalitzada mitjançant un contracte laboral que respecti la legislació vigent. Aquest contracte ha d'incloure clàusules clares sobre la durada del contracte, les condicions laborals, els drets i deures del treballador i l'empresari.

A més, és obligatori donar d'alta els treballadors a la Seguretat Social abans de l'inici de l'activitat laboral. Aquest procediment garanteix que els treballadors tinguin accés a les prestacions socials i que l'empresari compleixi amb les seves obligacions legals.

3.3 Gestió de la relació laboral

Un cop establerta la relació laboral, la gestió contínua del personal és essencial per al bon funcionament de l'explotació agrària.
Això inclou el pagament puntual de salaris, l'assegurament de condicions laborals justes i segures, i la supervisió de la jornada laboral segons el contracte acordat.

A més, la prevenció de riscos laborals ha de ser una prioritat,
implementant mesures de seguretat adequades i oferint formació regular als treballadors per minimitzar els accidents i malalties laborals.

3.4 Finalització de la Relació Laboral

Quan un treballador finalitza la seva relació laboral, sigui per decisió pròpia o de l'empresari, és imprescindible gestionar correctament la baixa a la Seguretat Social i complir amb qualsevol altra obligació contractual, com la liquidació de salaris pendents o indemnitzacions si escau.

La correcta gestió d'aquesta fase ajuda a prevenir conflictes laborals i assegura el compliment de les obligacions legals, mantenint una bona reputació de l'empresa.

3.5 Prevenció de Riscos i Assegurances Laborals

La prevenció de riscos laborals és una obligació legal i moral per a les explotacions agràries. Aquesta inclou la identificació de perills potencials, la implementació de mesures preventives i la formació contínua dels treballadors.

La contractació d'assegurances laborals adequades és crucial per cobrir eventualitats com accidents de treball o malalties professionals, proporcionant una protecció addicional tant per als treballadors com per a l'empresa.

3.6 Situacions Especials i Solucions Pràctiques

Les explotacions agràries han d'estar preparades per gestionar situacions especials, com accidents de treball, incapacitats temporals o conflictes laborals. Disposar d'un protocol clar i d'eines pràctiques per a la resolució d'aquests incidents és fonamental per mantenir la continuïtat de l'activitat i assegurar el benestar dels treballadors.

Això pot incloure la col·laboració amb serveis de mediació laboral, l'adaptació de llocs de treball per a treballadors amb discapacitats o la implementació de mesures correctives per evitar la recurrència de problemes.

4. Fonts de verificació

Sistema Especial Trabajadores Cuenta Ajena Agrarios

Sistemas Especiales

Derechos y deberes en relación con la Seguridad Social

Règim especial de l'agricultura, ramaderia i pesca

4. Línia d'ajuts per a la primera instal·lació de joves agricultors

Impulsa: albaJussà quàlia cooperativa d'iniciativa social

Promou: economia social

Finança: Generalitat de Catalunya Departament d'Empresa i Treball · Ministerio de Trabajo y Economía Social · SEPE

Índex

1. Objectius 48

2. Requisits i compromisos del beneficiari i de l'explotació. 49

3. Compromisos generals del beneficiari. 50

4. Pla d'empresa 51

5. Quantia dels ajuts 54

6. Justificació de l'ajut 55

7. Fonts de verificació 58

1. Objectius

Fomentar la creació d'empreses agràries per part de persones joves

Un dels objectius principals d'aquesta línia d'ajuts és incentivar la creació de noves empreses agràries gestionades per persones joves que accedeixin per primera vegada a la titularitat d'una explotació agrària viable.

L'ajut busca facilitar l'entrada al sector agrari a joves que volen assumir la responsabilitat exclusiva de la gestió de l'explotació, en el cas d'una instal·lació com a persona física, o bé com a soci o sòcia en el marc d'una entitat jurídica.

Aquesta mesura promou la renovació generacional en el sector agrari, apostant per la incorporació de joves amb noves idees, tècniques innovadores i un enfocament modern en la gestió agrícola.

L'objectiu és garantir la continuïtat i sostenibilitat de l'activitat agrària a llarg termini, contribuint a la vitalitat de les zones rurals i el desenvolupament econòmic local.

Crear explotacions viables mitjançant la incorporació de persones joves amb capacitat i competències professionals adequades.

Un altre objectiu fonamental és la creació d'explotacions agràries viables, basades en una gestió eficient i professional. La línia d'ajuts busca la incorporació de joves amb la formació i les competències professionals adients per poder desenvolupar projectes agraris sostenibles i rendibles.

Això implica que les explotacions beneficiàries han de complir amb les condicions tècniques i econòmiques adequades, garantint que les activitats agrícoles siguin competitives en el mercat, i que els joves puguin afrontar els reptes derivats de l'evolució de la política agrària i de les necessitats del sector.

Aquesta mesura també té com a objectiu promoure la integració de pràctiques de sostenibilitat i eficiència en els processos productius, contribuint a la millora del medi ambient i al benestar social a través d'una producció agrícola responsable.

2. Requisits i compromisos del beneficiari i de l'explotació

- Edat
  Tenir entre 18 i 40 anys, l'any de la presentació de la sol·licitud.

- Accés a la titularitat d'una explotació agrària
  La persona sol·licitant ha de ser la titular per primera vegada d'una explotació agrària.

- Aportació mínima a l'explotació
  Aportar almenys 0,5 Unitats de Treball Agrari (UTA) a l'explotació.

- Renda Unitària de Treball (RUT)
  L'explotació ha de tenir una RUT igual o superior al 35% de la Renda de Referència anual (RR).

- Condició d'Agricultor Professional (AP)
  Adquirir la condició d'Agricultor Professional en el termini establert per l'execució final del pla d'empresa.

- Formació
  - Assistir a un mínim de 50 hores d'itinerari formatiu.
  - Completar almenys 150 hores de formació.

- Pla d'empresa
  Presentar un pla d'empresa amb la descripció del projecte, les accions de sostenibilitat i les inversions per posar en marxa l'explotació.

- Entitats associatives
  Si la persona jove es vol instal·lar en una entitat associativa, ha d'assolir accions o participacions amb un capital social igual o superior que el del soci amb major participació. També ha de formar part dels òrgans de govern de la societat amb dret de vot igual o superior al del soci majoritari.

- Explotació viable
  L'explotació ha de complir els requisits establerts pel pla d'empresa i mantenir una activitat agrària mínima durant cinc anys des de la concessió de l'ajut.

3. Compromisos generals del beneficiari

Mantenir l'activitat agrària a l'explotació

Un dels compromisos fonamentals dels beneficiaris és garantir la continuïtat de l'activitat agrària a l'explotació durant un període mínim de cinc anys des de la concessió de l'ajut. Això implica no només la sostenibilitat econòmica de l'explotació, sinó també el manteniment d'una activitat agrícola productiva i viable a llarg termini. Els beneficiaris han de demostrar que la seva explotació compleix amb les condicions requerides durant aquest període, així com assegurar que no es produeixin canvis substancials en la naturalesa de l'activitat que poguessin comprometre la viabilitat del projecte.

No vendre o cedir participacions en una societat

Si la instal·lació es realitza en una societat, el beneficiari es compromet a no vendre ni cedir les seves participacions en el capital social durant almenys cinc anys. Aquesta mesura té com a objectiu garantir l'estabilitat i el bon funcionament de la societat agrària, mantenint un compromís a llarg termini amb el projecte i amb els altres socis, si n'hi ha. La cessió de participacions o la seva venda abans de complir aquest període podria posar en perill la viabilitat de l'explotació i, per tant, la continuïtat de l'ajut.

Execució del pla d'empresa

Els beneficiaris estan obligats a dur a terme l'execució del pla d'empresa presentat en el moment de sol·licitar l'ajut, sense desviacions substancials. Això vol dir que qualsevol canvi important en els objectius, accions o terminis del pla haurà de ser justificat adequadament. Els plans d'empresa són instruments clau per a la planificació de les activitats agrícoles, i el seu compliment garanteix que l'ajut es destini a la creació d'explotacions viables i a la realització d'inversions que compleixin els objectius establerts.
Aquest compromís assegura que els recursos destinats al projecte es gestionen de manera adequada i es compleixen els estàndards de qualitat i sostenibilitat requerits.

Presentació de la Declaració Única de l'Agricultor (DUN)

El beneficiari també es compromet a presentar la Declaració Única de l'Agricultor (DUN) de manera anual durant almenys cinc anys des de la concessió de l'ajut.
Aquesta declaració és un requisit per acreditar que l'activitat agrària es manté operativa i que el beneficiari compleix amb les obligacions fiscals i laborals.

La DUN és un document clau per al control i seguiment de l'activitat agrària i per assegurar que les explotacions compleixin amb les normatives establertes en matèria agrícola, laboral i ambiental.

La presentació de la DUN ajuda a garantir la transparència i el bon ús dels ajuts rebuts.

4. Pla d'empresa

Descripció del projecte

El pla d'empresa és un document fonamental que recull el conjunt del projecte empresarial de la persona jove agricultora. Ha de reflectir detalladament la situació inicial de l'explotació agrària, incloent-hi els recursos amb què compta en el moment de la instal·lació i la planificació de les diferents fases de desenvolupament de l'activitat. A més, s'ha de detallar les inversions i despeses necessàries per posar en marxa l'explotació, que inclouen l'adquisició de béns i equips per a la instal·lació de l'activitat agrícola, així com les accions de formació, assessorament i qualsevol altra activitat necessària per aconseguir una gestió eficient i sostenible de l'explotació.

Aquest pla ha de ser un full de ruta clar que permeti a l'empresa agrària desenvolupar-se de manera estructurada i viable, amb uns objectius a curt, mitjà i llarg termini, adaptats a les necessitats de cada explotació.

Continguts del pla

- Diagnosi prèvia de l'explotació
  La diagnosi prèvia és una anàlisi detallada de l'estat actual de l'explotació agrària. Inclou la identificació de les necessitats específiques de l'explotació, els punts febles a millorar, així com les oportunitats de creixement i desenvolupament.
  Aquesta diagnosi ajuda a establir una base sòlida per al pla d'empresa, identificant els recursos disponibles i els que caldrà incorporar.

- Pla d'explotació
  Aquest apartat ha de descriure detalladament les activitats que es duran a terme a l'explotació agrària, incloent-hi les varietats de cultius o les races animals que es gestionaran, els sistemes de producció, les estratègies de màrqueting i comercialització, i la metodologia de treball que es seguirà per garantir l'eficiència i la sostenibilitat de l'explotació. Es tracta d'un pla operatiu on es concreten els objectius a assolir en el curt i mitjà termini, i les accions per aconseguir-los.

- Memòria justificativa sobre la viabilitat de la instal·lació
  Aquesta memòria ha de demostrar que l'explotació agrària serà viable econòmicament en el futur. Inclou una anàlisi econòmica i financera de l'explotació, on es detallin les fonts d'ingressos, els costos previstos, les despeses operatives, i els beneficis estimats. També s'han de valorar aspectes com la rendibilitat dels cultius o la producció ramadera, les possibles dificultats que es podrien afrontar, i les solucions previstes per superar-les.

- Itinerari formatiu o sol·licitud per a la seva realització al Departament
  Un aspecte clau per garantir la formació contínua del beneficiari és l'itinerari formatiu. El pla ha de detallar les accions formatives que la persona jove agricultora seguirà, especificant les hores de formació i els continguts. Si cal, també s'ha de sol·licitar el reconeixement d'aquest itinerari formatiu al Departament d'Agricultura.
  Aquests cursos i formacions seran essencials per aconseguir les competències necessàries per gestionar l'explotació amb èxit.

Inici i execució del pla d'empresa

- Inici

  El pla d'empresa es considera iniciat quan es compleixen les condicions bàsiques per a la seva implementació. Això inclou l'alta a l'Agència Tributària, la inscripció a la Tresoreria General de la Seguretat Social com a autònom o autònoma per a l'activitat agrària, i l'adquisició dels béns necessaris, com terres o bestiar reproductor. També s'ha de completar l'assistència a un mínim de 50 hores de l'itinerari formatiu, un requisit clau per començar l'activitat agrària.

- Execució final

  La finalització del pla d'empresa s'ha de realitzar en un termini màxim de dos anys des de l'inici. En aquest termini, la persona beneficiària haurà d'assolir tots els objectius establerts en el pla. Això inclou la formació contínua, amb un mínim de 150 hores d'itinerari formatiu, així com la demostració de la viabilitat de l'explotació mitjançant l'acreditació de la seva rendibilitat i la capacitat de generar ingressos sostenibles.
  També s'haurà de realitzar accions relacionades amb la comercialització dels productes de l'explotació, com la creació de canals de venda amb distintiu de proximitat, i garantir el compliment dels requisits ambientals, com la comunicació de les llicències ambientals quan sigui necessari.
  Tot això contribuirà a consolidar l'explotació com una unitat agrària de referència, viable i professionalitzada.

5. Quantia dels ajuts

Prima base

22.000 € destinats a cobrir les despeses mínimes i l'actiu circulant requerit per posar en marxa l'explotació.

Increments

- Instal·lació en una EAP i aportació d'1 UTA
  +5.000 €.
- Contractació d'1 UTA de mà d'obra fixa
  +10.000 €.
- Explotació en zones amb limitacions naturals o periurbanes
  +5.000 €.
- Compra de terres o bestiar reproductor fins a 30.000 €
  fins a +30.000 €.
- Transformació a producció ecològica
  +5.000 €.
- Accions per acondicionament i transformació de productes amb distintiu de proximitat
  fins a +10.000 €.
- Traspàs extra familiar d'explotacions existents
  +10.000 €.
- Beneficiària dona
  +3.000 €.

Màxim d'ajut

El total de l'ajut no pot superar els 100.000 €.

6. Justificació de l'ajut

El procés de justificació de l'ajut es realitza en dues fases, corresponents als dos trams de pagament de l'ajut. Cada fase requereix la presentació de documentació específica per certificar el compliment dels compromisos establerts en el pla d'empresa i garantir que els objectius del projecte s'han complert.

Primer tram d'ajut

El primer tram de l'ajut es paga un cop s'ha iniciat el pla d'empresa i s'han complert les condicions bàsiques per a la seva posada en marxa. Per obtenir la certificació i el pagament d'aquest primer tram, cal presentar una sèrie de documents que acreditin que els requisits inicials s'han complert de manera satisfactòria. Aquesta documentació inclou, entre altres:

- Estatuts de l'empresa amb les modificacions derivades de la incorporació de la persona jove agricultora, en cas d'incorporació en societat. Aquests estatuts han de reflectir de manera clara la responsabilitat de la persona beneficiària dins l'entitat.

- Altes a l'Agència Tributària i a la Tresoreria General de la Seguretat Social per a l'activitat agrària, en cas que aquestes no es gestionin d'ofici. Això inclou el registre de la persona jove com a nou titular de l'explotació agrària.

- Escriptura de compravenda de terres o factures de compra, si s'ha obtingut increment per la compra d'aquests béns. Aquestes factures han d'acreditar l'increment en el capital territorial necessari per a la posada en marxa de l'explotació.

- Pòlissa del préstec, en cas que s'hagi formalitzat algun préstec amb entitats financeres a través del conveni establert entre el Departament d'Agricultura i les entitats bancàries adherides, per al finançament de les inversions necessàries per a la instal·lació.

Aquesta documentació serveix per garantir que s'han pres les mesures inicials per establir l'explotació agrària i que el beneficiari ha complert amb els requisits previs establerts en el pla d'empresa.

Segon tram d'ajut

Un cop s'ha completat l'execució final del pla d'empresa, es pot sol·licitar el segon tram de l'ajut. Per justificar aquest segon tram, el beneficiari ha de presentar una nova sèrie de documents que acreditin el compliment de tots els requisits establerts per l'ajut, així com els objectius del pla d'empresa.
Aquesta documentació inclou:

- Informe de vida laboral que acrediti que la persona jove agricultora ha aportat les 0,5 UTA requerides per a la seva incorporació. Aquest informe serveix per demostrar la contribució a l'explotació i la seva implicació activa.

- Informe de vida laboral de la persona que acrediti la contractació d'1 UTA de mà d'obra assalariada fixa, si s'ha obtingut l'increment corresponent per la contractació de treballadors.

- Declaració de l'IRPF de la persona sol·licitant, per acreditar la condició d'Agricultor Professional (AP), si la instal·lació es fa com a persona física i s'ha sol·licitat aquesta qualificació. Aquest document és fonamental per certificar la situació fiscal de la persona beneficiària.

- Comprovants de les accions de transformació o comercialització agroalimentària si s'han realitzat accions per l'acondicionament, la classificació o la transformació dels productes de l'explotació, així com la comercialització amb distintius de venda de proximitat. Aquestes accions han d'anar acompanyades de factures que acreditin les despeses realitzades per a aquestes activitats.

- Comunicació, autorització o llicència ambiental definitiva, si s'escau, per a totes les activitats de l'explotació. Aquesta documentació és necessària per garantir que totes les activitats agràries es duen a terme d'acord amb les normatives ambientals establertes per la legislació vigent.

El segon tram d'ajut es pagarà un cop es comprovi que s'han complert tots els requisits establerts per la concessió, com ara la realització de les inversions previstes, l'assoliment de la formació necessària i la certificació de la viabilitat de l'explotació agrària a través de la rendibilitat obtinguda en el pla d'empresa.

Aquest tram de pagament es fa efectiu un cop es verifiquin les accions realitzades i la documentació presentada sigui correcta.

Aquesta documentació és essencial per assegurar que el beneficiari ha seguit tots els passos necessaris per garantir la viabilitat a llarg termini de l'explotació agrària i que ha complert els compromisos adquirits al principi del procés.

Convocatòria

Sol·licitud

Les sol·licituds s'han de realitzar mitjançant la DUN a través de la web del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació.

7. Fonts de verificació

Primera instal·lació de persones joves agricultores

Ajuts per a la primera instal·lació de joves agricultors i agricultores

Fitxes del contracte global d'explotació